

مستقبل قلمی

مطبعه و محل اداره :

جنرال اوغلنده امنیت
صندوغی جوارنده
شنگول یقوشنده
۲۲ نومرو

اظہار :

مسلمکمزہ موافق آثار
جدیدہ مع الممنونیه
قبول اولنور

درج ایدلہ بن آثار اعادہ اولنماز

دین ، فلسفہ ، علوم ، حقوق ، ادبیات ، تاریخ ، سیاسیات ، و بالخاصہ احوال دنیویہ و اخلاقیہ و تمدنیہ و اقتصادیہ پر نظر اولنور .

صاحب و مؤسسی :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب
تاریخ تأسسی

۱۰ تموز ۳۲۴

آبونہ بدلی

سنہ لکی

عالمک عثمانیہ ایچون	۶۵	۳۵	غروش
روسیہ	۶۵	۳۰	روبلہ
سائر عالمک اجنبیہ	۱۷	۹	فراق

درسعادتہ نسخہ سی ۵۰ پارہ در

قبرلہ دن مقوا بورو ایلہ کوندریلیرسہ سنوی
۲۰ غروش فضلہ آلنیر

التنجی جلد

۲۶ جمادی الاول ہجرت ۱۲ مایس ۳۲۷

عدد : ۱۴۲

(وحدت وجود)

سیاق موضوع وحدت وجود دن اول « پانتہ ایزم » دینیلن مسلك فلسفیدن بحی استلزام ایتدیکندن بزده سوزہ اورادن باشلا یه جغز . اول باول کلمہ نك معناسنی آ کلا یلم « پانتہ ایزم » لغتی تدقیق ایدیلہ جک اولورسہ بولفظک یونانجه ایکی کلمہ دن مرکب اولدینی کوریلیر . بولردن بری ادات سور اولان « پان » دیکری ده جناب حق معناسنی افادہ ایدن « تهاوس » لفظیدر . بولکله ، اخرینہ ادوات اتمہ ایدن « ایزم » اداتی الدقندن صکرہ بواسم ایلہ مشهور اولان مسلك فلسفی یه علم اولمشدر . « پانتہ ایزم » لغتی قاموس فرانسویده شویله تفسیر ایدیلیرور : هر شیک ذات خالقندن جزؤ اولدیغنه و یا خود اللہک بتون کائناتک روحی مقامندہ بولندیغنه اینانماقندن عبارت اولان صوفیون طریقنک فکر و مسلکی ، حکمت اشرافیه وحدت مطلقہ .

عربیجه بر قاموس فرانسویدهده بولکلمہ دن صکرہ شو عباریه تصادف اولنیرور : مذهب القائلین ان الاله الواحد اما هر کل الکائنات .

فرانسوزجه لغت کتابلرندہ : جناب حق ایلہ صنوف مخلوقاتک کافہ سنہ وجود مطلقک یکدیکنندن غیر منفک ایکی مختلف شکلی نظریلہ باقان دینی فلسفی مسلك . دینلیرور . ایشته « پانتہ ایزم » کلمہ نك معنای محملی بودر . بولکله « وحدت وجود » ایلہ ده تفسیر ایدیلہ بیلیر . زیرا « همه اوست ، همه از اوست » کلمہ لرینک تضمن ایتدیکی معنای ایله « پانتہ ایزم » لفظنک تضمن ایتدیکی معنی بیننده برفرق یوق کیدر . هر نه ایسه بز شمدی کلمہ نك معناسنی براقلمده اساسی حقدہ سویلہ نیلہ جک سوزلره باقلم .

اورویا مؤلفلری « پانتہ ایزم » ک اساسیلہ دستورلری صفحات تکاملنک تابع اولدینی قانون عمومی بی ، بومسلکک تضمن ایتدیکی

الک قوی محذوری ، ردی خص و صندہ استناد ایدیلن دلائلی بر بربر تدقیق ایلہ بحثه کریشهرک دیورلرکه : بعض کیمسه لک اعتقادینہ کوره « پانتہ ایزم » ک اساسی غیر متناهی نك متناهیده ، جناب حقک طبیعتده اندماجنندن عبارتدر . بعضیلری ده بوفکرک نقیضی الزم ایدرک بومسلکک اساسی متناهی نك غیر متناهیده ، طبیعتک جناب حقدہ فانی و مستمکک اولمشدر دیورلر . بوفکرلرک ایکیسی ده یا کلسدر . برنجی اعتقادہ ذاهب اولانلر « پانتہ ایزم » ی « آتہ ایزم » دینلن « دهریه » ایله قاریشدر دیورلر حتی مشهور « اسپنوزا » نك معاصرینی انک مذهبک ده بویله اولدیغنه قائل اولمشلر ایدی . بعض کیمسه لک « اسپنوزا » مذهبی حقدہ کی اعتقاداری الان بو مرکزده در . برطاقم منتقدلر « پانتہ ایزم » ی دهریه نك غائبه کلی اولمق اوزره تلقی ایدیورلر .

بومسلک حقدہ کی ایکنجی اعتقاد یعنی متناهی نك غیر متناهیده فاسی اعتقادی نظر اعتبارہ النیرسہ ایشک ایچنه تصوف کیرر ، مسلك تمامیلہ « دهریه » مذهبدن تبری ایدر . بو مذهب اربابنہ دهری دینہ منزه . چونکه « جور دانی » « برونو » « اسپنوزا » کی فیلسوفلرک منکر الوهیت اولملری شویله طورسون . بالعکس بوزلر تصدیق الوهیتده افراطه وارمشلرایدی ؛ عالمده وجود مطلقدن بشقه برشی کورمیورلر ایدی . وجودک مشاهده سنہ مستغرق ، تعبیردیگرلہ مست مدھوش الہی اولان بو ادمار حقیقت ذاتیہ لرینی غائب ایدرک درجه یه ککشلر ایدی .

عجبا بوافکار مخالفه نك ایچنده حقیقتہ قریب بر فکر وارمیدر ؟ شوراسی محقدلر کہ بومسلک عین زمانده ایکی مختلف اساسی یعنی هم تصدیق ، همده انکار الوهیتی تضمن ایدر منزه .

حال بویله اولمقلہ برابر « پانتہ ایزم » حقدہ اوتہ دنبری ویریلن

ایکی مختلف حکمک ده بهمه حال برسبیه مستند اولسی لازم کلیر . زیرا « پلوتن ک مسلک فلسفیسنده کی افکار متصوفانه فصل نظر دقتی جلب ایتش ایسه « هکل » ایله « اسپینوزا » نك مسلک کونده کی شائبه انکارده جالب نظر دقت اولمقدن خالی قالمشدر .

بنابراین « پانته ایزم » ک اساسی واضح و قطعی بر صورتده تعیین ایتک بومسلکله « الهیون » ، « دهریون » ، مسلک کوی اره سنده کی فرقی کوسترمک ، بومسلک حقیقده کی ایکی مختلف فکرک طوغری یاخود یا ککش اولدیغی ایجه ا کلامق ایچون اول باون عقل انسانینک ادراکات اساسیه سیله ، مافوق الطبیعیاته عائد مهم مسائلک حلنه قیام ایدن کیمسه لک احوالی حقیقده تحلیلالات اجرایی لازم کلیر .

بزم موجودات حقیقده حاصل ایده بیلدیکمز افکارک کافه سی ایکی فکر اساسی به یعنی « متاهی » ؛ « غیر متاهی » فکر لرینه منتهی در . زیرا نظرکاه عبرتمزده ماهیه تمامیه یکدیگری نك ضدی اولان ایکی مختلف وجود تعیین ایدیورکه بونلردن بری دائم التغیر ؛ زماناً و مکاناً محدود ، قیامنده غیره محتاج ، دائماً ضعفه معروض ؛ زواله محکوم در . وجودک بوصفحه سی سلسله امواج حوادثی تشکیل ایدن شئون متوالیه نك صحنه بی قراری اولان بوعالم فانی دیمکدر .

ازلی ؛ ابدی ؛ غیرمتاهی ؛ تغیردن مصون بروجود ده اواردرکه بوجود عالم عقل ؛ عالم لاهوت دینیلن بقعه حقایق ازلیه در . عالمک دغدغه خاطر فرینه الدانه رق جستجوی حقیقتدن زاهل ؛ بو حسیض سفلینک مناعم خسیسه سنه بستدل اولان برطاقم عقول ضعیفه واردرکه انلر بوکی افکار علویه نك ملاحظه سندن فطره معزول اولقله برابرینه جناب حقیق عظمت و قدرتیله کنندی عجز و مسکنت لرینی ؛ حیات و مماتی ، انلره عائد مکافات و مجازاتی دوشونمکن ببتون ازاده قاله مازلر .

هانکی وجداندرکه شوائب کونا کون ایله معیوب اولان بو حسن فاینک اوتنه سنده هر درلو عیوب و نقائصدن عاری برحسن باقی اولدیغی ملاحظه ایتسون ؟ هانکی قلبدرکه مشحون کدورت اولان بوسعادت آفله دن صوکره امال ممکنه نك تجلیزاری اولان بر ساحة سعادت تصویریه مشغول اولسون .

انسان نه قدر لاقید اولورسه اولسون بوکی شیلرک ملاحظه سندن بوسبتون نفسی منع ایده مز . بوافکار هر زمان دکلسه بیله اره صره ذهنلری اشغالدن خالی قالماز . ادیانک کافه سی بو حقایقندن بحث ایتش ؛ بوفکرلرک سرود الهاماتی متفکرلری ؛ شاعرلری سرمست حیرت ایلدشدر برکزیدکان فطرتدن بعضلرینک بو حقایقه قارشو کوستردکلری شوق و شغفک خروش مفرطی انلره کندی لریله برابر دنیا و مافیایی اونوتدبرر .

شمدی کله لم موضوع بحتک تدقیقنه ؛ علمده یکدیگری نه مخالف ایکی درلو موجودیت کوریلورکه بونلرده قدم ، حدوث حرکت ، سکون کال ، نقصان ، مطلق ، مقید و امثالی شیلدرر .

بتون فیلسوفلر طرفندن موضوع مناقشه ایدلش اولان بوافکار

متخالفه نك تدقیق ؛ غیر متاهی ایله متاهی نك بر لکده فصل موجود اوله بیله جکنک تعیینی لازم کلیر . حال بوکه مسئله نه قدر کوچ ، تألیف ایدنک ایسته نیلن فکرلر بیننده کی تضاد و تخالف نه قدر بیوک ایسه ، ادراک بشورده اونستنده محدود اونستنده ضعیفدر . بعض فیلسوفلر مسئله نك حلنه کسیرمه بریولدن وصول ایچون بویکی تعمیردن بری طی ایله ؛ موجود اولان انجق غیر متاهی در . او بر کره تصور ایدلکدن صوکره ارتق انکار اولنه ماز ، وجود انکله قائم ، دهها طوغریسی اندن عبارتدر . اندن غیره نه وارسه هیچ اندر هیچدر دیدیلر . ایسته یونان مدارس قدیمه سندن « نهله » مدرسه سنک اعتقادی بومرکزده ایدی .

برطاقملری ده دیدیلرکه : علمده بر حرکت موجود اولدیغی کوریلور . بونی انکار ایتک ایچون انسان یا کور اولمی ، یاخود مجنون . انسان کنندی وارلقی حس ایدیور . انک نظرنده وجود تبدلن عبارتدر . زیرا انسانک کنندیسی دائماً متبدل اولدیغی کی انی محیط اولان اشیای سائرده دائم تبدلدر . دیمک وجودک ماهیت مخصوصه سی تبدلن عبارت ایتش . غیر متبدل اولمق موجود اولمق دیمکدر حرکت و تکامل ایتمین برشی بر معنای مجرددن بشقه برشی دکدر .

« تالس » و « هراقلیت » مدرسه لرینک فکری ده بودر بونلر بر طرفدن متاهی و حقیقی بی انکار دیگر طرفدن ده غیر متاهی ، مطلق کی حقایق طبیعته فدا ایدیورلر . عجبا مسئله نك بو صورتله حلی ، حقیقته وصول اشتیاقله بر جوش اولان اذهانه سکون و پررمی ؛ هیات ؛ متاهی نك کلیاً انکاری دیوانه لک اولور . زیرا هیچ بر عقل سلیم حیاتک ایجاباتندن زاهل اوله ماز ؛ هیچ بر فکر « تجرید » شخصیتتمزک صدای موجودیتی احیا ایده مز .

بو بویله اولقله برابر دیگر طرفدن ده وجود دنیلن شیئک ، پیدرپی ظهور ایله کال نوعیلرینه خاص اولان درجاتی قطع ایدلکدن صکره باشلرینی کریبان عدمه چکن شئون متحوله و غیر ثابتدن عبارت اولدیغی قبول ایدیله مز . بو شئون متحوله ایچون بر اصل ثابت لازمدر . حتی بالذات حرکت فکری نك ادراکی ، تقدیری بیله بو اصلک ثبوتنه وابسته در .

متاهی نك انکاری عقلاً تمتع اولدیغی کی غیر متاهی نك انکاری ده منطقاً غیر ممکندر . هرکس متاهی یاخود نامتاهی بی قبول ایدیور فقط وجودک ایکی مختلف صورتی دیمک اولان بو فکرلر دائماً یکدیگری نه نظراً تصور اولنور .

تحقق ایدن بو ایکی لزومه قارشو عجبا بونلرک هانکیستی قبول ایتلی ؟ یوقسه بویکی فکر متخالفی حالی اوزره راقه رق متاهی ایله نامتاهی بی یکدیگری نك ضدی اولان ایکی اصل مستقل اولمق اوزره می قبول ایتلی ؟ مسئله نك بو صورتده حلی جهتته کیدلشدر . تاریخ ادیانده بوکا « مانیشه ایزم » ، تاریخ فلسفه ده « ثنویه » دیرلر . دهاتدن بعضیلری مسئله نك بر حل ظاهریسی دیمک اولان بو صورتی قبول ایتدیلر . « اناقساغور » ثابت ، نامتاهی بر عقلک قارشینه عناصرک جدلکاهی

ابدیتسز زمان وهمك بر تصور باطلی ، زمانسز ابدیتسه ذهنك بر تجرید بی مناسیدر . بر طرفدن زمان ، دیگر طرفدن ابدیت نامر یله آری آری ایکی شی موجود دکلدر . موجود اولان ، بر شیدن یعنی : زمانده تعین ایدن ابدیتله ابدیتدن ترشح ایدن زماندن عبارتدر . اگر بو تحلیل سلسله اشیا یهده تشمیل ایدیله جك اولورسه علمده مؤثرسز بر اثرك اعراضدن عاری بر جوهرك وجودی ده ممکن ارمدینفی کوریلیر . زیرا اوصاف واعراضدن عاری بر جوهر تعینی اولمیان برشی دیمکدر که عدمله بینلرنده همان بر فرق یوق کبیدر .

جوهرلرک بر برندن تمایزی اعراضك وجودینه وابسته در . موجود تعین ایتیلیر . انك ماهیتده بر قانون ضرورینك اندماجی لازمدر تا که او قانون اقتضاسنجه تعریف ایدیله مامك در که سنندن تعریف ، درجه سنه ارتقا ایدیه بیلسون .

زیرا وجود حقیقی نه جوهرده ، نه ده عرض محضه متعین اولیوب بوایکی شیك غیر قابل انفصال اولان اتحادنده متجلیدر .

ایشته بویوله اولدینفی کبی مؤثرسز بر اثر اثرسز بر مؤثر تصوریه ده ممکن دکلدر . اثر فکری اورته دن قالدیر یله جق اولورسه اورته ده مبهم بر فکر علیت قالدیر که بوده خارجهده وجودی اولمیان بر معنای مجرددن بشقه برشی دکلدر .

الحاصل اثرسز مؤثر ، اعراضسز جوهر ، ازلیتسز زمان ، امتدادسز مکان اولدینفی کبی متناهیسن نامتناهی ایله انك عکسی ده موجود اوله ماز . متناهی دینیلن شی امتداد زمانی ، امتداد مکانی ، حرکت یعنی طبیعت دیمکدر .

نامتناهی ده ازلیت ، علت مطلقه ، جوهر غیر متناهی یعنی جناب حق دیمکدر . بنابرین اللهمز طبیعت ، طبیعتسز الله اوله ماز . اللهمز طبیعت بر ظل موهوم ، طبیعتسز الله ده بر معنای میتدن بشقه برشی دکلدر . استقرار ایله متصف اولان ازلیتدن ، نامتاهیدن ، علت مطلقه قادره دن غیر محدود اولان وجوددن بر قانون ضروری اقتضاسنجه لایمده ولایحیی موجودات ممکنه و غیر مکمله متوالیأصدور ایتمکده ، ینه اصللری اولان جناب حقه رجوع ایلمکده در . جناب حق ایله طبیعت ایکی موجود مستقل اولیوب ایکی صورتله متعین وجود واحددن عبارتدر .

وجود حقیقی نه غیر متناهیده در ، نه ده متناهیده ! انلرک ازلی ضروری . متمنع الانفصال اولان تمینارنده در . خلاصه بر یرده متکثر بر وحدت ، بر یرده متوحد بر کثرت کوریا یور !

ایشته « پانته ایزم » ک اساسی بودر .

شرقدن یونانستاندن اوروپادن آلمش اولسی اعتباریله بونك لایمده انواعی وارددر . مثلاً فیلسوفك بری طبیعت ، وحدت مطلقه نك بر جریانی ، بر فیضانی ، دیگر بری ده جناب حق بر جوهر ، طبیعت ده او جوهرك صور مختلفه سیدر دیور . یا خود متناهی ایله غیر متناهی ده عمومی بر تعیر ایله بتوق اضداد اصلاً و ذاتاً متعیندر فکرنی اورته یه سوریور .

اولان بر عالم هیولی وضع ایدبور . افلاطون ده بعض آثارنده بو فکری قبوله متایل کبی کورینبور .

« ثنویه ، مسلکی « آرسطو » مسلکنك اساسنی تشکیل ایدبور . آرسطو نك اعتقادنجه آری آری ایکی عالم واردر بونلردن بری طبیعتدر که بونك خاصه میزه سی حرکتدر . دیگریه ده عالم عقل کلدیر که بونك خاصه میزه سی ده سکوندر . لکن عالم طبیعت کی متحول و غیر مکمل بر وجودك اساس موجودتی کندیسنندن اولدینفی نصل قبول اولنه بیلیر ؟ بویوله اولدینفی کبی اوته طرفده ده ایکی اصل ، ایکی وجود مستقل ایکی وجود مطلق نه وجه ایله تصور ایدیله بیلیر ؟

« ثنویه » مذهبنی نظر دن ساقط ایدن شی عقل بشرک الك مبرم احتیاجاتندن بری اولان وحدت فکرنه منافی اولمیدر . عقل بشر وحدته عاشقدر ، کویا بر صدای خفی دائماً انسانك وجدانه ، گوش جاننه (وحدت عقول و اشیا نك قانون جلیلی در) دیه ندا ایدر . ایشته بر طرفدن بو شوق وحدتک غلبه سی دیگر طرفدن ده متناهی ایله نامتنا . هینك انکارینه امکان اولمه سیدر که انسانلری مسئله نك بشقه بر صورتله حلنه یعنی « پانته ایزم » مسلکنك تأسیسنه سوق ایتشددر .

فی الحقیقه متناهی ، نامتناهی ، ممکن ، واجب ، الله ، طبیعت کبی شیار وجود واحدك ایکی مختلف صفحه سی کبی تصور ایدیله بیلیر ؛ اوزمان بونلر ایکی مختلف شی اولمقدن چیقوب یالکمز بر شیك نقطه نظرده کی اختلافه کوره بر تعین دیگرله تعینی دیمك اولور .

زیرا انسان نه زمان بر امتداد تصور ایدیه جك اولورسه همه حال انی دیگر بر امتداد ایله محدود اولمق اوزره تصور ایدر . تصور ایتدیکی امتدادی مطلق اوله رق تصور ایدر . او امتدادك مطلقاً کندیسیله متساور اولان دیگر بر امتداد ایله ، بو امتداد متجاورک ده کندیسنی محیط اولان ، دیگر بر امتداد ایله مناسبتی اولدینفی تصور ضروریدر .

امتدادات بو صورتله تکثیر ایدیله ایدیله ذهنی کافه امتدادات جزو یه نك اساسی اولان نامتناهی بر امتدادك تصورینه سوق ایدر .

امتداد محدود بعدنا متناهی بی ، بعد نامتناهی ده بر چوق امتدادات محدودی تفکر و تصور ایتدیرر .

بعد متناهی تصور ایدله دن ، بعد نامتناهی تصور ایدیله مدیکی کبی عکسی ده بویله در .

شمدی برده امتداد زمانی تدقیق ایدلم : محدود اولان هر امتداد زمانی ، کندیسنندن ده واسع بر امتداد زمانی تصورینی استلزام ایدر امتدادات محدود نك هیئت مجموعه سی ده قدم ، ازل ، ابد فکرنی تولید ایلر . اگر امتداد زمانی فکری اورته دن قالدیر یله جق اولورسه ازلیتک ، ابدیتک نه اولدینفی بیله میز . ابدیت بر معنای مجرددن قوری برسوزدن عبارت قالدیر . زیرا عقل بشر ابدیت محضه بی تصور دن عاجزدر . بر قانون ضرورینك حکمنه تبعاً ابدیته ، مثلاً حق الورود بر زمان فکری علاوه ایدر . شوخالده ابدیت ، زمانی ، زمانده ابدیتی متضمن دیمك اولور . بونلر بر برندن ایرلمساز یکدیگر یله تحقق ایدر .

حقیقه بر فکر مجمل ویرمشد. شمدی کلمه بحتک ایکنجی شفته یعنی «پانته ایزم» که صفحات مختلفه تکامانک بر قانونه تابع اولوب اولمدینی بختنه کلمه.

ساحه تجریده جولان ایتدکجه، بومسلك حیرت افزادینه جک درجده بسیطدر! فقط اوساحه دن ایریلیر ایریلماز اوبساطت درحال اغلاقه منقلب اولور.

«پانته ایزم» مسلکنک شعبات مختلفه سی اساس اعتباریله یکدیگرینک عیندر. برمثانک ایکی ضلعی اوزادقجه ارالرنده کی مسافه اچیلدینی کی بوشعبات مختلفه ده وادی تکامله دوشرو کیمکه باشلانجه ارالرنده کی بعد تراید ایدیور. بونک بویله اولسی غایت طبیعیدر. چونکه هر متفکرک طرز تفکری بشقه در.

ماقوق طبیعیهاته عائد بر مسلك انجق بر شرط ایله تأسس ایده بیلیر. عجا اوشروط ندر؟ طایبع موجوداتی، موجودات بیننده کی مناسباتی حسبما یکن تعریف و ایضاح ایلمکدر. مثلاً جناب حق، طبیعت، انسان وسائره کی شیلردن صورت عمومیهده بختدن هیچ برشی جیقماز. ذات وصفات الهیهی تبین، اشیای متناهی ایله انلرک باعتبار الوجود حائر اولدقلری مراتبی، درجانی تعیین ایتلی. بالکمز قواعد منطقیه توفیقاً تدوین مباحث کافی دکلدز تجاربی، حقایق موجوداتی ده نظر اعتباره الملی.

عالم شهو دیالکیز احساساتمه قارشی تجلی ایله قالماز، انک صدای عینی دایماً ساحه وجدانمزه طین انداز اولور.

عقلک قوانینی، قلبک احتیاجاتی، روحک غریب، سرانکیز حالاتی واردر. کافه مسالك فلسفیهنک بو جهتلی نظر دقتدن دور طوتامسی لازم کلیر. ایشته «پانته ایزم» بومبختنه عظیم مشکلاته تصادف ایدیور، بومسلك اربابندن هیچ بری بومشکلاتک اقتحامنده رسوخ کوستره میور. پانته ایستلر متناهی ایله نامتناهینک موجودیتی تصدیق ایدیورلر. بومبختنه قوانین عقلیهنک مقتضیاتی، وجدان عمومینک الهاماتیه وفاق تام اوزره بولنیورلر. فقط انسانلر بالکمز طبیعتیه اینانمق یاخود جناب حقه پرستش ایتسکه اکتفا ایتزلر. انلر خیالات ایله مشحون اولمیوب حقیقی موجودات، ذی روح قوی ایله مسکون برعالم طبیعتیه اینانمق، برمعنای مجرددن، بر اشارت جبریه دن خلاصه قوری براسمدن عبارت اولمیوب حی و قادر وفعال اولان بر الهه ایمان ایتک ایتزلر.

«پانته ایزم» که علت غاییه سی وحدت یعنی نامتناهی ایله متناهیینک، جناب حق ایله طبیعتک حقیقت واحده جالنه ارجاعیدر. بو امر عظیمک اهمیت کی تقدیر ایتز؟ زیرا بر طرفدن وجدان عمومی بی تطمین ایچون حقیقی براللهک، حقیقی برطبیعتک وجودی لازم کلدیکی کی دیگر طرفندن ده بونلری حال وحدته ارجاع اقتضا ایدیور. بوکا نصل موانق اولمی؟ اگر مجرد ومبهم براله ایله اکتفا ایدلیه جک اولورسه اکا بر طاقم صفات اثبات ایتلی؛ اثبات ایدلیه جک بوصفاتک ده حرکتی، حیاتی اولمی. بوتقدیره کوره کرک بوصفاتک، کرک بونلره

«پانته ایزم» که صور واشکال مختلفه سییه، تحولات وترقیاتنده بر حقیقت ثابتسه کوریا یورکه اوده نامتناهی ایله متناهیینک من الازل برلکده قیامی، طبیعتله جناب حقک شی واحد اولمییدر.

ارباب تدقیق درت درلو «پانته ایزم» قبول ایدیورلر. بونلردن برنجیسی رواقیون، ایکنجی اسکندریه مدرسه لرینک مسلکریله «سپینوزا» «هکل» مسلکریدر.

«رواقیون» عالمده موجود اولان هر شیئک مادی، جسمانی اولدیغنی قبول ایله برابر فکری بی، غیر متناهی بی ده تمامیه منکر دکل ایدیلر. انلرک اعتقادنجه موجودات، عقله قارشی تجلیسی اعتباریله عقلی، حسه قارشی تجلیسی اعتباریله مادی ایدی.

بو مذهب اربابی: کائنات مرئی، منفعل بر وجوددن متشکل بر عضویت جسمیه ایله غیر مرئی وفاعل بر روحدن عبارتدر. بو روح، کائناتک هر جزؤنه نافذ، هر جزؤنده حاکمدر. منبع وجود اولان اودر. هر شی اندن ظهور، ینه اکا رجوع ایدر. دیورلر ایدی.

اسکندریه مدرسه سی مسلکنه مسالك اولانلر جناب حقه اولاً وجود، ثانیاً عقل ثالثاً قدرت اثبات ایا یورلر. عقلی قدرت و حیاته تقدیم ایتدکاری کی هر درلو اوصافدن عاری اولان وجودی ده عقله تقدیم ایدیورلر.

اسکندریه مدرسه سی منتسبلری دیورلرکه کائنات حقیقت الهیه وجهله نسق پذیر، عالم شهوده حقک صورتیدر.

فقط عالم ایله انده ظهور ایدن حادثات بدانه نظر اعتباره انه جق اولورسه هپسنگ بر ظل موهومدن، بر نمایش ظاهریدن بشقه بر شی اولمدینی کوریلیر. عالمک ماوراسنده تغیردن مصون، واصل الاصول کائنات اولان عقول واردر. فقط بونلرکده وجود ذاتیلری یوقدر. هپسی جناب حق ایله قائمدر. ازلی، لایتغیر اولان موجود حقیقی خطه ادرا کدن خارج، وحدت ذاتیه سیله متعیندر.

علم حقیقه کی نظریه ایله، روحک قوتلری ده بوترتیب ارزردر. عالمک برنجی مرتبه سی حس، ایکنجی مرتبه سی عقل، اوچنجی مرتبه سی کشفدر. قوای ذهنیهنک مراتبی ده حس، خیال، ادراک وعشقدر. حقیقت، عقلده تجلی ایدر.

عشق انسانی واصل الی الله ایلر. روح استیلای جذبات ایله شعور نفسیدن متجرد و جناب حقه قانی اولور. ایشته اسکندریه مدرسه سنک فکری بودر. سپینوزا ایله «هکل» کلنجه بونلرک مسلکری بر برینک عیندر. انجق «سپینوزا» نک جوهر دیدیکی شیئ «هکل» فکر دیور. هر شیئی فکردن ظهور، ینه فکره رجوع ایتدیریور.

بو ایکی فیلسوف هر نه قدر بعض نقطه لده بربرندن ایریلیورلر ایشده غیر متناهی ایله متناهی بی قبول، اشیانک بو ایکی اصالی ضروری بر قانون تکامله توفیقاً حال وحدته ارجاعده برلشیورلر. بورایه قدر اجرا ایدیلن تاریخی عقلی محاکمات «پانته ایزم» که ماهیتی

أمنوا لا تحر مواطیات ما أحل الله لكم ولا تعذبوا ان الله لا یحب المعذبین
وكلوا مما رزقكم الله حلالاً طیباً والتقوا الله الذی اتم به مؤمنون . «
بیوریور .

صرهسی گلش ایکن شونی ده سویلهلم که بزم دین مینمز لندییه
جکری تحریم ایتمدیکی کبی کوزل لباسلری ده منع ایتمه مشدر . علیه الصلوة
والسلام افندمز ، قدرتی مساعد اولنلری جمعه کونلرنده ایش لباسندن
بشقه تمیز ، کوزل برلباس کیمکدن نه منع ایدیور ؟ « بیوریور .
مسلمانلق بونکله اکتفا ایتمور بلکه ایشک ایچنده برسؤنیت اولمامق ،
انجق جناب حقک نعمته قارشى تشکر مقامنده اولمق شرطیله بزى کوزل
کینمه یه تشویق ایدیور . علیه الصلوة والسلام افندمز « صاحب اولنلر
طاراسون . - جناب حق کوزل لباسلى آدملى سور » بیوریور .
بر کون حضرت پیغمبریمزك حضورینه پریشان قیافتلى بر آدم گلش .
علیه الصلوة والسلام افندمز او آدمه نه قدر مالک وارديه صورمشلر .
« حمد اولسون جناب حق بکا مالک هر درلوسندن یردی . « دیمش .
بونک اوزرینه « اناه ذوالجلال بر آدمه بر نعمت یردی اونک او آدم
اوزرنده اثرینی کورمک ایستر » بیورمشلر .

عائله یه عائد و جیبه لر

جمعیات مدنییه ده عائله نك پك مهم بر موقعی وارد ، زیرا عائله نك
جمعیته نسبتی افرادك عائله یه نسبتی کییدر . دیمک ، ایکنجیسی صلاح
بولورسه برنجیسنك ده صلاح بولسی ؛ ایکنجیسی بوزولورسه برنجیسنك ده
بوزولمسی پك طبیعیدر . اونك ایچون حکمای عالم بالخاصه عصر
حاضرده بتون همترینی عائله لرك اصلاحنه توجیه ایدیورلر ؛ عائله لر
نصل اداره ایدمک لازم کله جکلی خلقه او کرتمکله مشغول اولیورلر .
سماعت عائله نك موجودیتی ایکی شئیته متوققدرکه اوده عائله لرك
معنوی ، مادی صررتلرده اصلاحندن عبارتدر . شبهه یوقدرکه بو ایکی
وظیفه عائله رئیسنه عائددر ، دها طوغربسی مدنیت حقیقیه نك کندیسنه
آمر بولندینی اک بیوک و جیبه در . بزبوندن دولایی عائله باباسنك
بوینه ایکی و جیبه یوکلر بزرگه هر ایکیسنی قانون حیاتك حکمی ایجابجه
ایفایه چالیشمی فرضدر .

برنجی و جیبه

عائله نك اصلاح اخلاقیسی

ارککک عائله سنه قارشى شو و جیبه یی ادا ایده بیللمسی ایکی شئی
ایجاب ایدرکه برنجیسی قاریسنی عائله یه عائد امورده کندیسنه شریک
اتخاذ ایدرک مستحق اولدینی حق تکریمی اوندن دریغ ایتمه مکدر .
ایکنجیسی ده یارین کندیسى کبی عائله صاحب اوله جق ، ألمش اولدینی
تربیه یه کوره خیرینه یا خود شرینه چالیشه جنی برجمیت بشریه اعضاسی
آرهنه قاتیله جق اولان اولادینك استقبالی کندیسنه مودوع اولدیغی ،
افراددن بری ایچون قوجه برجمیتی هم اقبالک اک یوکسک طبقه لرینه
چیقارمق ، همده نکسبتك اک آلحق درکه لرینه دوشورمک قابل بولندیغی ،

متفرع تعریفاتك کافهسی اللهدن بشقه بر شی اولمامق لازم کلدیکندن
طبیعت انده اندماج ایدیور دیمکدر . مسئله بو شکلی آلدقندن صکره
یالکسز حیات الهیه قالب طبیعتدن اثر قالماز .

بالعکس طبیعت ایچون برحقیقت اثبات ایدیله رك موجودات ایچون
بر قیام مستقل بر شخصیت متعینه قبول ایدیله جک اولورسه او زمان
حقیقت الهیه قوری بر اسمدن ، قوری بر اشارتدن عبارت قالیر .

خلاصه کلام کائنات ایچون بر حقیقت اثبات ایدیله جک اولورسه
حقیقت الهیه نك قوتی آزالدلمش اوله جنی کبی جناب حق ایچون بر
وجود اثبات ایدیله جک اولورسه عالم شهود هیچ منزله سنه تزیل
ایدلمش اوله جفندن « پانته ایزم » بو ایکی شق متخالف آرهنده مبهوت ،
مندهش بر حالده قالیور .

انسانلرك جناب حقه و جودینه قائل اولدقلى صفاتك ان معظمی
ادرا کدر . کائناتی دولدیران مخلوقات ایچنده بزجه موجودیتلری
اک واضح ، اک قطعی بر صورتده بیلنمش ، آکلاشلمش مخلوقات ده
خاصه ادراکی حائز اولان مخلوقاتدر . عالمده بر ادراک کلی و نامتناهی
موجود اولدیغی کبی برچوقده ادراکات جزویه و متناهیه واردر .
بونلر جناب حقک ذاتنده تجلی ایدن ادراک نامتناهی یی تصور ، اکا
پرستش ایدرلر .

« پانته ایزم » بو ایکی نوع ادراکی تصدیقه مجبوردر . وهله اولی ده
انلری انکار ایتمک ده ایسته میور .

فرید

مابعدی وار

صراط مستقیم

جسمك مطالبنده اعتدال

هرکس بیلیرکه وجودك بر جوق مطالبی واردر ؛ بونلرک هپسی ده
اعتداله رعایت ایدمک شرطیله حیات ایچون ضروریدر . ایشته جسمك
اک برنجی مدار بقاسی اولان غدابیله افراط ایله قوللانیله جق یا خود
بربرینه ضد برطاقم ما کولاتی بر آره یه کتیرمک کبی قواعد صحیه خلافنه
حرکت ایدیله جک اولورسه حیات ایچون مهلك بر زهر اولور .
بوندن دولاییدرکه دنیا ده کی اطبانك کافهسی صحت بشریه نك یکانه مداری
جسمك مطالبنده اعتدال دن عبارت اولدیغی متفقاً قبول ایتمشدر .
مسلمانلق بوقاعده اساسیه یی تأسیس ایتمش ؛ بزه طبیعتدن هیچ برشیی
تحریم ایتمدیکی کبی صحت مضر اولیان ما کولانك ، مشروباتك کافهسنی
- اسم اف ایتمامک شرطیله - مباح قیلمشدر : « قل من حرم زینته الله
اللی اخرج لعباده والطیبات من الرزق ، کلوا و اشربوا اولاتسرفوا . «
مسلمانلقده زهد هیچ بروقت لندی میکلر ، نفیس میوه لر یمک ؛ نفسی
هر ایستدیکی شیدن محروم برامق دیمک دکدر . خایر ؛ شریعت غرانك
احکامی هیچ بر زمان حیات اجتماعیه یه منافی کله جک ، مائر مدنییه یی
تملندن ییقه جق بویله بر زهدی قبول ایتمز . جناب حق « یا ایها الذین